

Załącznik do Uchwały Nr 18/IV/2015
Rady Gminy Bielsk
z dnia 10 lutego 2015 roku

GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
NA LATA 2015–2020

Bielsk, 2015r.

SPIS TREŚCI

- I. WSTĘP**
- II. PODSTAWY PRAWNE**
- III. ZJAWISKO PRZEMOCY W RODZINIE**
- IV. ZADANIA PRZEDSTAWICIELI PODMIOTÓW REALIZUJĄCYCH
ZADANIA USTAWY O PRZECIWDZIAŁANIU PRZEMOCY W
RODZINIE**
- V. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE
BIELSK**
- VI. CELE PROGRAMU**
- VII. SPODZIEWANE EFEKTY**
- VIII. MONITOROWANIE PROGRAMU**
- IX. FINANSOWANIE PROGRAMU**

I. WSTĘP

Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2015-2020 w gminie Bielsk jest realizacją art. 6 ust.2 pkt.1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180 poz. 1493 z późn. zm.) zgodnie, z którym do zadań własnych gminy należy opracowywanie i realizowanie programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Głównym celem programu jest zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz dążenie do zmniejszenia zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Bielsk.

Adresatami programu są:

- 1) Rodziny i osoby dotknięte bezpośrednio zjawiskiem przemocy,
- 2) Rodziny i osoby zagrożone zjawiskiem przemocy,
- 3) Przedstawiciele instytucji i służb pracujących z osobami i rodzinami zagrożonymi bądź dotkniętymi przemocą

Realizatorami programu są:

- 1) Podmioty działające na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- 2) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.
- 3) Komisariat Policji w Bielsku,
- 4) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- 5) Punkt Konsultacyjny,
- 6) Placówki oświatowe,
- 7) Służba zdrowia.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2015 – 2020 zgodny jest z Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy na lata 2014-2020, przyjętym Uchwałą Nr 76 Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 2014r.

II. PODSTAWY PRAWNE

Podstawą prawną działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy jest:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 02 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 ze zm.) Rozdział drugi pt. „Wolność, Prawa i Obowiązki Człowieka i Obywatela” reguluje zasady zapewniające każdemu nietykalność osobistą i cielesną oraz stawia na ich straży władze publiczne przyznając obywatelowi prawo żądania organów władzy publicznej szczególnej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją,
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005r. Nr 180, poz. 1493 ze zm.).
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2015r., poz. 163),
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473 ze zm.),
- Kodeks karny (Dz. U. z 1997 r. Nr 88, poz. 553 z ze zm.)
- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy na lata 2014- 2020 przyjęty uchwałą nr 76 Rady Ministrów z 29 kwietnia 2014r. (poz. 445)

III. ZJAWISKO PRZEMOCY W RODZINIE

Przemocą w rodzinie określane jest „każde zachowanie skierowane wobec osoby bliskiej, którego celem jest utrzymanie nad nią kontroli i władzy. Przemoc w rodzinie to zamierzone, wykorzystujące przewagę sił działanie przeciwko członkowi rodziny naruszające jego godność oraz podstawowe prawa i wolności, powodujące cierpienie i szkody” [Nowakowska, 2008, s. 21]. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.) definiuje przemoc w rodzinie jako jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem życia człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy i styl życia. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami, oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Należy ją zaklasyfikować do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Prowadzi do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków psychologicznych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń czy zabójstw [Sasal, 2005, s. 16–19].

Wokół przemocy narosło wiele mitów. Jednym z nich jest przekonanie, że jest to zjawisko marginalne, występujące wyłącznie w patologicznych środowiskach. Tymczasem według danych statystycznych przemoc w rodzinie jest zjawiskiem powszechnym i stanowi poważny problem społeczny. Znęcanie się nad rodziną jest najczęściej popełnianym przestępstwem w Polsce, zaraz po przestępstwach przeciwko mieniu i życiu [Tomaszewska, 2007, s. 36–37].

Przemoc ze strony najbliższej osoby jest doświadczeniem traumatycznym, okaleczającym psychikę. Przemoc w rodzinie przybiera różne formy: od przemocy fizycznej, przez przemoc psychiczną i seksualną, po przemoc ekonomiczną. Przemoc w rodzinie rzadko jest incydentem jednorazowym. Zazwyczaj ma ona charakter długotrwały i cykliczny.

Rodzaje przemocy:

1. **Przemoc fizyczna** – jej celem jest zadanie ofierze bólu fizycznego, uszkodzenie jej ciała, pogorszenie jej zdrowia lub pozbawienie ją życia.
2. **Przemoc seksualna** – to zachowanie zmuszające ofiarę do podjęcia niechcianych zachowań seksualnych lub zdeprecjonowania jej seksualności.
3. **Przemoc psychiczna** – to zachowanie, którego celem jest umniejszanie poczucia własnej wartości ofiary, wzbudzanie w niej strachu.
4. **Przemoc ekonomiczna** – to każde zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy.
5. **Zaniedbanie** – to ciągłe niezaspakajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych.

Zgodnie z obowiązującymi w Polsce przepisami przemoc jest przestępstwem. Jeżeli przemoc ma charakter ciągły i powtarzalny zostaje zakwalifikowana jako przestępstwo znęcania się nad rodziną z art. 207 Kodeksu karnego (Dz. U. z 1997 r. Nr 88, poz. 553 z późn. zm), **które jest ścigane z urzędu.**

Niniejszy artykuł 207 Kodeksu karnego stanowi:

- „§1. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osoba nieporadną ze względu na jej stan psychiczny i fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat.
- §2. Jeżeli czyn określony w §1 połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do 10 lat.
- §3. Jeżeli następstwem czynu określonego w §1 lub 2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od 2 do 12 lat”.

Ponadto zgodnie z art. 9d ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie wszelkie interwencje w środowisku podejmowane wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty”. Procedurę „Niebieskie karty” oraz wzór formularza „Niebieska Karta” określone są w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 13 września 2011r. (Dz. U. Nr 209 poz. 1245). Zgodnie z niniejszym rozporządzeniem procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Przedstawiciele podmiotów, o których wyżej mowa realizują procedurę „Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego. Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta” w przypadku stwierdzenia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny lub przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie.

W badaniach psycholog Leonory E. Walker, kobiety doznające przemocy w rodzinie wskazują pewne cyklicznie pojawiające się w związkach zdarzenia. Według niej na cykl przemocy składają się trzy następujące po sobie fazy:

1. **Faza narastania napięcia** – początkiem cyklu jest zwykle wyczuwalny wzrost napięcia, narastają sytuacje konfliktowe, prowokowanie kłótni itp.
2. **Faza gwałtownej przemocy** – następuje wybuch agresji, sprawca przemienia się w kata, może dokonać strasznych czynów nie zwracając uwagi na krzywdę innych,
3. **Faza miodowego miesiąca** – to czas skruchy i okazywania miłości. Sprawca zaczyna dostrzegać to, co się wydarzyło. Próbuje załagodzić sytuację, przeprosza, obiecuje poprawę, staje się uczynny i miły. Pozwala ofiarom uwierzyć, że teraz będzie inaczej.

Następujące po sobie fazy powodują coraz większe uwikłanie osoby doznającej przemocy w sytuację przemocy. Przemoc w rodzinie ma tragiczne konsekwencje. Prowadzi nie tylko do uszkodzeń ciała ofiary, ale także do zaburzeń emocjonalnych oraz zaburzeń w sposobie, w jaki postrzega ona sama siebie, sprawcę oraz innych ludzi. Nie zatrzymana przemoc narasta.

IV. ZADANIA PRZEDSTAWICIELI PODMIOTÓW REALIZUJĄCYCH ZADANIA USTAWY O PRZECIWDZIAŁANIU PRZEMOCY W RODZINIE

1. GMINA

Do zadań gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

- opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar,
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

2. POMOC SPOŁECZNA

Celem działań pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których same nie są w stanie pokonać, a także zapobieganie powstawaniu tych sytuacji. Pomoc społeczna jest udzielana między innymi w przypadku przemocy w rodzinie. Bezpośrednią pomocą rodzinom i osobom potrzebującym zajmują się pracownicy socjalni zgodnie z ustaloną rejonizacją.

W ramach swoich kompetencji i zadań pracownik socjalny:

- diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- udziela kompleksowych informacji o możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie, formach pomocy dzieciom doznającym przemocy w rodzinie oraz o instytucjach i podmiotach świadczących tę pomoc, możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- zapewnia osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w zależności od potrzeb, schronienie w całodobowej placówce świadczącej pomoc, w tym w szczególności w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,
- może prowadzić rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie oraz informuje te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie,
- wszczyna procedurę „Niebieskiej Karty” zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13.09.2011 r. w sprawie procedury „Niebieskiej Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”.

Pracownicy socjalni, przedstawiciele pomocy społecznej są członkami zespołu interdyscyplinarnego lub grup roboczych współpracujących z zespołem interdyscyplinarnym.

3. GMINNA KOMISJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

W sytuacji gdy aktem przemocy towarzyszy spożywanie alkoholu GKRPA podejmuje następujące działania:

- diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- udziela kompleksowych informacji o możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących tę pomoc, możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- może prowadzić rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie oraz informuje te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie,
- wszczyna procedurę „Niebieskiej Karty” zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13.09.2011 r. w sprawie procedury „Niebieskiej Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”

Przedstawiciele GKRPA są członkami zespołu interdyscyplinarnego lub grup roboczych współpracujących z zespołem interdyscyplinarnym.

4. POLICJA

Do podstawowych zadań Policji należy między innymi ochrona życia i zdrowia ludzi. Działania chroniące ofiary przemocy domowej podejmowane przez funkcjonariusza policji zgodnie z obowiązującym prawem to:

- udzielanie osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, niezbędnej pomocy, w tym udzielenia pierwszej pomocy,

- organizowanie niezwłocznie dostępu do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- podejmowanie, w razie potrzeby, inne niezbędne czynności zapewniające ochronę życia, zdrowia i mienia osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie, włącznie z zastosowaniem w stosunku do osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, środków przymusu bezpośredniego i zatrzymania,
- przeprowadzanie z osobą, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, rozmowę, w szczególności o odpowiedzialności karnej za znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, oraz wzywa osobę, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, do zachowania zgodnego z prawem i zasadami współżycia społecznego.
- przeprowadzanie na miejscu zdarzenia, w przypadkach niecierpiących zwłoki, czynności procesowe w niezbędnym zakresie, w granicach koniecznych dla zabezpieczenia śladów i dowodów przestępstwa,
- podejmowanie działań mających na celu zapobieganie zagrożeniom mogącym występować w rodzinie, w szczególności składa systematyczne wizyty sprawdzające stan bezpieczeństwa osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w zależności od potrzeb określonych przez zespół interdyscyplinarny lub grupę roboczą,
- wszczynanie procedury „Niebieskie Karty” zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13.09.2011 r. oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”.

Funkcjonariusz policji uczestniczy w spotkaniach zespołu interdyscyplinarnego lub grup roboczych współpracujących z zespołem interdyscyplinarnym.

5. SŁUŻBA ZDROWIA

Głównym zadaniem służby zdrowia jest ochrona zdrowia pacjenta. Zjawisko przemocy domowej zalicza się do zakresu sytuacji objętych świadczeniami zdrowotnymi, ponieważ

bardzo często temu towarzyszą mu poważne uszkodzenia zdrowia somatycznego i zdrowia psychicznego.

Pomoc ofiarom przemocy domowej powinna oprócz udzielenia pierwszej pomocy obejmować następujące zadania:

- umiejętność przeprowadzenia spokojnej rozmowy umożliwiającej rozpoznanie form przemocy i częstotliwości jej występowania,
- poinformowanie osoby, co do których istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie o istniejących możliwościach skorzystania z pomocy,
- wystawienie na prośbę poszkodowanych bezpłatnego zaświadczenia lekarskiego o ustaleniu przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała powstałych wskutek użycia siły psychicznej,
- poinformowanie o miejscach i warunkach wystawienia obdukcji,
- powiadomienie organów ścigania w przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa stwierdzonego podczas badania lekarskiego (podejrzenia wykorzystywania seksualnego, ciężkie obrażenia ciała)

Przedstawiciel ochrony zdrowia uczestniczy w spotkaniach zespołu interdyscyplinarnego lub grup roboczych współpracujących z zespołem interdyscyplinarnym, jak również zobowiązany jest do wszczęcia procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”.

6. OŚWIATA

Ustawa o systemie oświaty zobowiązuje szkoły do wspomagania wychowawczej roli rodziny oraz zapewnienia opieki uczniom pozostającym w trudnej sytuacji życiowej. Rola szkoły w systemie ochrony dziecka jest znacząca. Nauczyciele mają możliwość regularnego obserwowania funkcjonowania dziecka oraz zmian w jego zachowaniu. Pedagog i psycholog szkolny ma możliwość zdiagnozowania sytuacji szkolnej i rodzinnej dziecka.

W przypadku uzyskania informacji, że uczeń, który nie ukończył 18 roku życia jest ofiarą przemocy lub przestępstwa powinien podjąć następujące kroki:

- przeprowadza rozmowę z osobą doznającą przemocy, w warunkach gwarantujących jej bezpieczeństwo, swobodę wypowiedzi i poszanowania godności,
- diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,

- udziela kompleksowych informacji o możliwościach udzielenia pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie, możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- organizuje niezwłoczny dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- udziela kompleksowych informacji rodzicowi, opiekunowi prawnemu, faktycznemu lub osobie najbliższej o możliwościach pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej, i pedagogicznej oraz wsparcia rodzinie, w tym o formach pomocy dzieciom świadczonych przez instytucje i podmioty w zakresie specjalistycznej pomocy na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
- wszczyna procedurę „Niebieskie Karty” zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13.09.2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”

7. ZESPÓŁ INTERDYSCYPLINARNY I GRUPY ROBOCZE

Gmina podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności w ramach pracy zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej. Zadaniem zespołu jest integrowanie i koordynowanie działań jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez:

- ✓ diagnozowanie problemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- ✓ podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- ✓ inicjowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą w rodzinie,
- ✓ rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- ✓ inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc.

Do zadań grupy roboczej należy, w szczególności:

- ✓ opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie,
- ✓ monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy,
- ✓ dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

Ponadto w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie pracownik socjalny wykonujący obowiązki służbowe wspólnie z funkcjonariuszem Policji, a także lekarzem lub ratownikiem medycznym, lub pielęgniarką ma prawo podjąć decyzję o odebraniu dziecka z rodziny i umieszczeniu go u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej lub w całodobowej placówce opiekuńczo – wychowawczej. Pracownik socjalny ma obowiązek niezwłocznego powiadomienia sądu opiekuńczego o tym fakcie, nie później jednak niż w ciągu 24 godzin.

V. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE BIELSK

Gmina Bielsk jest gminą typowo rolniczą położona jest w zachodniej części województwa mazowieckiego i terytorialnie przynależy do powiatu płockiego. Gmina liczy około 9 030 osób. Ze względu na swój charakter boryka się z dużym bezrobociem na koniec 2013r- 681 osób bezrobotnych, w tym 382 kobiet zaś na dzień 30.06.2014r. osób bezrobotnych było 643, w tym 364 kobiety zarejestrowanych w PUP w Płocku. W naszym środowisku coraz bardziej widoczna jest problematyka przemocy oraz wzrost osób nadużywających alkohol zarówno przez mężczyzn jak i coraz częściej przez kobiety. Brak pracy, trudności w utrzymaniu rodziny, problemy wychowawcze coraz częściej przyczyniają się do rozpadu rodziny, popadania w nałogi co prowadzi do narastającego problemu aktów przemocy w rodzinach.

W Gminie Bielsk problem przemocy na podstawie sporządzonych „Niebieskich Kart” przedstawia się następująco:

Liczba rodzin, wobec których została zastosowana procedura Niebieskie Karty			Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie członków rodzin + sprawców			Liczba rodzin, objętych długotrwałą opieką z powodu przemocy w rodzinie		
2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014
11	16	13	34	53	39	4	8	7

Tabela 1: Dane ZI w Bielsku, opracowanie własne.

Liczba założonych Niebieskich Kart w latach 2012 - 2014 przez instytucje

Instytucja zakładająca NK	Liczba Niebieskich Kart przekazanych do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego		
	2012	2013	2014
Razem	11	16	13
Policja	1	6	11
GOPS	9	7	2
Oświata	0	3	0
Służba zdrowia	1	0	0
GKRPA	0	0	0

Tabela 5: Opracowanie własne na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego w Bielsk

Z przedstawionych danych wynika, że problem przemocy w rodzinach z terenu gminy Bielsk utrzymuje się na podobnym poziomie. Najczęściej „Niebieskie Karty” zakładane są przez funkcjonariuszy Policji podczas interwencji, w trakcie których zgłaszany jest akt przemocy. Ponadto w toku pracy z rodzinami pracowników socjalnych, coraz częściej osoby krzywdzone ujawniają problem przemocy występujący w ich rodzinach. Niestety zdarza się również, chęć wykorzystania procedury „Niebieskich Katy” w osobistych sprawach np. w związku z prowadzona sprawą rozwodową przez małżonków czy w sprawach majątkowych, gdzie często występują konflikty.

Ponadto z informacji Posterunku Policji w Bielsku wynika, iż liczba interwencji domowych na terenie gminy Bielsk wyniosła w 2013r. - 131 a w 2014r. – 139. W tym okresie prowadzonych było odpowiednio w 2013r. - 7 a w 2014r. - 11 postępowań karnych w sprawach dotyczących przemocy.

Rok	2013	2014
Liczba interwencji Policji na terenie gminy Bielsk	131	139
Liczba prowadzonych postępowań karnych	7	11

Tabela 2: Dane Posterunek Policji w Bielsku, opracowanie własne.

Z danych Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Bielsk wynika, że problem nadużywania alkoholu jest dość znaczny i utrzymuje się na tym samym poziomie. Ponadto z pracy socjalnej prowadzonej przez pracowników GOPS oraz zgłoszeń ze środowiska coraz częściej obserwujemy na terenie gminy, iż zwiększa się ilość kobiet nadużywających alkoholu. Często prowadzi to do rozpadu rodzin, czy nawet zabierania dzieci przez służby społeczne do pałacówek pieczy zastępczej. W okresie ostatnich 3 lat do pieczy zastępczej z powodu nadużywania alkoholu w rodzinie oraz braku prawidłowych wzorców wychowawczych i opieki trafiło 5 dzieci z terenu gminy Bielsk.

	2012	2013	2014
Ilość postępowań wobec osób zgłoszonych z problemem alkoholowym.	34	36	32
Ilość osób, które podjęły leczenie odwykowe.	16	25	24
Ilość wniosków skierowanych do Sądu o przymusowe leczenie.	8	2	6

Tabela 4: Dane GKPiRPA w Bielsku, opracowanie własne.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2015 – 2020 jest kontynuacją działań podjętych w ramach realizacji programu na lata 2011-2014. Istotnym elementem Programu jest koordynacja działań podejmowanych przez Gminę na rzecz osób doświadczających przemocy oraz sprawców przemocy. Podejmowane dotychczas działania potwierdzają ich skuteczność zarówno w sferze udzielania profesjonalnej pomocy jak również w sferze działań prewencyjnych. Podstawę

programu stanowi podejście interdyscyplinarne, zgodnie z którym wszelkie działania na rzecz pomocy rodzinie powinny być planowane i wdrażane przez specjalistów z różnych dziedzin, będących przedstawicielami różnych instytucji i organizacji.

Jednocześnie stwierdzić należy, iż interwencje domowe i prowadzenie w ich wyniku procedury "Niebieskie Karty" utrzymują się na podobnym poziomie. Coraz więcej osób korzysta także z konsultacji – pracy socjalnej, udzielanych przez pracowników GOPS w Bielsku. Ponadto osoby chętnie korzystają z oferty działającego na terenie Gminy Bielsk Punktu Konsultacyjnego, w którym przyjmuje osoba posiadająca kwalifikacje jako: pedagog-terapeuta-mediator oraz doradca rodzinny. W 2014r. z usług punktu skorzystało 13 osób, w tym 2 dzieci z rodzin dotkniętych problemem przemocy.

Powyższe dane jednak nie oddają w pełni obrazu skali przemocy na terenie Gminy Bielsk. Zjawisko to jest powszechne, jednak nie zawsze jest ujawniane, co utrudnia rozpoznanie i przeciwdziałanie jej. W ostatnim czasie zauważalna jest tendencja wzrostowa osób szukających wsparcia i pomocy w sytuacjach przemocy domowej. Prowadzone działania lokalne jak i ogólnopolskie powodują zmiany świadomości społecznej. Zwiększa się dzięki temu gotowość domniemanych ofiar przemocy do ujawniania takich problemów. Niestety w małych środowiskach wiejskich istnieje jeszcze w społeczeństwie przekonanie, że „klaps” to nic złego a problemy rodziny to tylko jej prywatna sprawa. Brak reakcji osób najbliższych jak i środowiska pogłębia problemy w rodzinie i powoduje zbyt późną interwencję odpowiednich służb. W wyniku tego najbardziej pokrzywdzone stają się dzieci, które nie mają wiedzy na temat gdzie i kiedy szukać pomocy. Dlatego też działania podejmowane przez służby odpowiedzialne za realizację działań zmierzających do przeciwdziałania przemocy w rodzinie skupiają się nie tylko na interwencjach ale również na podniesieniu świadomości w społeczeństwie bielskim na temat problemu przemocy oraz informowaniu o możliwościach skorzystania z profesjonalnego wsparcia dla osób dotkniętych przemocą jak i sprawców przemocy.

VI. CELE PROGRAMU

1. Cel główny:

„Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz dążenie do zmniejszenia zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Bielsk.”

2. Cele szczegółowe programu

1. Zwiększenie skuteczności działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
2. Zapewnienie ochrony i możliwości udzielenia wsparcia osobom i rodzinom dotkniętym przemocą,
3. Podnoszenie świadomości społecznej i wrażliwości na zjawiska związane z przemocą w rodzinie,
4. Podnoszenie kompetencji lokalnych służb działających w obszarze przemocy domowej.

Cel. 1. Zwiększenie skuteczności działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Lp.	Zadanie	Działania	Realizatorzy	Termin realizacji
1.	Prowadzenie przez Zespół Interdyscyplinarny zintegrowanych i skoordynowanych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	a) podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku, b) inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie, c) opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie, d) monitorowanie sytuacji rodzin dotkniętych przemocą, e) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym, f) inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie, g) zbieranie materiałów dowodowych zgodnie z procedurą „Niebieskie Karty”, h) występowanie z zawiadomieniami do prokuratury o podejrzeniu popełnienia czynów określonych w art. 2 § 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, i) udział w działaniach edukacyjno – informacyjnych.	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku, - Zespół Interdyscyplinarny, - Posterunek Policji w Bielsku - GKPiRPA w Bielsku, - placówki oświatowe z terenu gminy Bielsk - placówki służby zdrowia z terenu gminy Bielsk - inne jednostki działające na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie - kuratorzy	Działania stałe 2015 - 2020
2.	Zbieranie i analiza danych dotyczących występowania aktów przemocy w rodzinie	a) Sporządzanie zbiorczych danych określających wielkość zjawiska przemocy i ich aktualizacja,	- GOPS Bielsk, - Zespół Interdyscyplinarny, - Posterunek Policji - GKRPA w Bielsku, - Szkoły z terenu gminy Bielsk, - placówki służby zdrowia z terenu gminy Bielsk - inne jednostki działające na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie	co roku 2015 - 2020

Cel 2. Zapewnienie ochrony i możliwości udzielenia wsparcia osobom i rodzinom dotkniętym przemocą

Lp.	Zadanie	Działania	Realizatorzy	Termin realizacji
1.	Zapewnienie schronienia i pomocy materialnej ofiarom przemocy w rodzinie	a) nawiązanie współpracy z instytucjami z terenu powiatu plockiego zapewniającymi schronienie ofiarom przemocy, b) udzielanie świadczeń pieniężnych.	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsk,	2015 - 2020
2.	Zapewnienie wsparcia instytucjonalnego ofiarom przemocy w rodzinie	a) prowadzenie pracy socjalnej, b) prowadzenie poradnictwa specjalistycznego w ramach Punktu Konsultacyjnego w Bielsku, c) edukowanie ofiar w zakresie przysługujących im praw.	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsk, - Placówki oświatowe - Zespół Interdyscyplinarny, - Punkt Konsultacyjny w Bielsku - Posterunek Policji w Bielsku, - Ośrodek Interwencji Kryzysowej przy PCPR w Płocku - kuratorzy	
3.	Łagodzenie następstw zjawiska przemocy domowej	a) uświadamianie sprawców przemocy w rodzinie o konsekwencjach ich postępowania, b) motywowanie sprawców przemocy do udziału w programie korekcyjno – edukacyjnym dla sprawców przemocy, c) organizowanie grup wsparcia dla osób pokrzywdzonych i ofiar dotkniętych przemocą (w miarę potrzeb).	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsk, - Zespół Interdyscyplinarny, - Punkt Konsultacyjny w Bielsku - Posterunek Policji w Bielsku, - Ośrodek Interwencji Kryzysowej przy PCPR w Płocku - kuratorzy	

Cel 3. Podnoszenie kompetencji lokalnych służb działających w obszarze przemocy domowej.

Lp.	Zadanie	Działania	Realizatorzy	Termin realizacji
1.	Podnoszenie wiedzy i kompetencji przedstawicieli podmiotów zaangażowanych w problematykę przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Gminy Bielsk	a) uczestnictwo w szkoleniach, doradztwie, warsztatach, konferencjach przedstawicieli służb podejmujących działania na rzecz rodzin uwikłanych w przemoc, w tym szkolenia z zakresu diagnozowania przemocy w rodzinie, realizacji procedury Niebieskiej Karty (szkolenia wspólne i resortowe), b) organizowanie spotkań mających na celu wymianę doświadczeń między pracownikami różnych instytucji wchodzących w skład Zespołu Interdyscyplinarnego.	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku, - Zespół Interdyscyplinarny, - Posterunek Policji w Bielsku - GKPiRPA w Bielsku, - placówki oświatowe z terenu gminy Bielsk - placówki służby zdrowia z terenu gminy Bielsk - kuratorzy	2015 - 2020

Cel 4. Podnoszenie świadomości społecznej i wrażliwości na zjawiska związane z przemocą w rodzinie

Lp.	Zadanie	Działania	Realizatorzy	Termin realizacji
1.	Edukacja społeczeństwa w zakresie problematyki przeciwdziałania przemocy w rodzinie	a) podnoszenie wiedzy w społeczności lokalnej w zakresie problematyki przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez zamieszczanie informacji na stronie internetowej Urzędu Gminy, rozpowszechnianie ulotek, materiałów edukacyjno-informacyjnych, w tym informacje o instytucjach udzielających pomocy, b) prowadzenie wśród dzieci i młodzieży zajęć profilaktycznych w zakresie agresji i przemocy, c) organizowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży, d) spektakl profilaktyczny, e) współuczestnictwo w kampaniach prowadzonych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, f) międzyszkolne konkursy plastyczno-literackie.	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku, - Posterunek Policji w Bielsku, - Placówki oświatowe, - Gminny Ośrodek Kultury - Gminna Biblioteka Publiczna - Zespół Interdyscyplinarny, - Służba zdrowia - kuratorzy - parafia Bielsk, Zagroba, Ciachcin	2015 - 2020

VII. SPODZIEWANE EFEKTY

- 1) Zmniejszenie poczucia bezradności ofiar przemocy,
- 2) Zwiększenie wiedzy instytucji zajmujących się przemocą w rodzinie na temat zjawiska przemocy – diagnoza rzeczywistego rozmiaru zjawiska na terenie Gminy Bielsk,
- 3) Zwiększenie skuteczności działań,
- 4) Zwiększenie świadomości społecznej oraz zmiana postaw społecznych wobec przemocy,

VIII. MONITOROWANIE PROGRAMU

Realizacja programu będzie systematycznie monitorowana, monitoring umożliwi wgląd w realizację podejmowanych działań, ocenę ich skuteczności oraz podejmowanie działań korygujących. Uzyskane informacje pozwolą na planowanie działań, rozwijanie programu w przyszłości. Monitorowanie programu będzie prowadzone przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku na podstawie informacji uzyskanych od realizatorów programu. Ostateczne efekty podsumowane zostaną w raporcie po zakończeniu jego realizacji.

Przy ocenie programu będą brane pod uwagę następujące wskaźniki:

1. Liczba osób/rodzin objętych pomocą,
2. Liczba osób przeszkolonych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
3. Ilość działań profilaktycznych w placówkach oświatowych,
4. Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych,
5. Ilość uczestników grup wsparcia,
6. Liczba uruchomionych procedur „Niebieska Karta”
7. Liczba ofiar przemocy w rodzinie,
8. Liczba osób biorących udział w programach korekcyjno – edukacyjnych,
9. Liczba osób korzystających z punktu konsultacyjnego w Bielsku,
10. Liczba postępowań przygotowawczych wobec sprawców przemocy,
11. Liczba interwencji związanych z przemocą w rodzinie.

Zakłada się, że w oparciu o wyżej wymienione wskaźniki monitoring realizacji Programu prowadzić będą wszystkie służby, które w zakresie swoich kompetencji realizują zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

Sprawozdania z realizacji Programu podmioty **składają do 31 stycznia każdego roku** do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego.

Koordinację działań wynikających z niniejszego Programu prowadzi Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Bielsk.

IX. FINANSOWANIE PROGRAMU

Program będzie finansowany ze środków budżetu Gminy Bielsk, dotacji oraz ze środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.